

Sp. zn. 3687/2024/VOP/VB
Č. j. KVOP-27846/2024
Datum 15. července 2024

Vážení manželé
pan a paní X. Y.

Vážení manželé Y.,

reaguji na Váš podnět ohledně nepovolení pokračování vzdělávání Vašeho syna Marka na základní škole xxxxxxxxxxxx [název základní školy]. Žádáte, abych prověřil postup krajského úřadu, který potvrdil zamítavé rozhodnutí ředitelky školy.

Po prostudování zaslaných podkladů jsem se rozhodl, že **postup krajského úřadu šetřit nebudu**. Ztotožňuji se totiž s jeho právním názorem, že pokračovat v základním vzdělávání může pouze ten žák, který nezískal základní vzdělání. Níže vysvětluji proč.

Pokračování v základním vzdělávání

Podle školského zákona ředitel školy může žákovi, který po splnění povinné školní docházky nezískal základní vzdělání, umožnit pokračování ve vzdělávání.¹ Pokračovat lze standardně do osmnácti let, děti s postižením mohou výjimečně pokračovat až do věku 26 let.² Tato pravidla jsou ve školském zákoně rozdělena do dvou odstavců jednoho paragrafu. První odstavec vymezuje obecná pravidla pokračování ve vzdělávání (včetně podmínky nezískání základního vzdělání). Druhý odstavec stanovuje věkovou výjimku pro děti s postižením (26 let) a výslovně neobsahuje podmínku „nezískání základního vzdělání“.

V případě nejasného znění právních norem se přihlíží k pravidlům právního výkladu. Jedním z pravidel systematického výkladu je zásada tematické jednoty části právního předpisu.³ Z té lze dovodit, že úprava jednoho odstavce v paragrafu se vztahuje na všechny předcházející odstavce. Speciální věkové pravidlo pro žáky s postižením v druhém odstavci tak systematicky navazuje na podmínku nezískání základního vzdělání z prvního odstavce.

1 Ustanovení § 55 odst. 1 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon): „Ředitel školy může žákovi, který po splnění povinné školní docházky nezískal základní vzdělání, povolit po posouzení důvodů uvedených v žádosti jeho zákonného zástupce a na základě dosavadních výsledků vzdělávání žáka pokračování v základním vzdělávání, nejdéle však do konce školního roku, v němž žák dosáhne osmnáctého roku věku.“

2 Ustanovení § 55 odst. 2 školského zákona: „Žákovi uvedenému v § 16 odst. 9 může ředitel školy ve výjimečných případech povolit pokračování v základním vzdělávání do konce školního roku, v němž žák dosáhne dvacátého roku věku, v případě žáků vzdělávajících se ve vzdělávacím programu základní školy speciální pak se souhlasem zřizovatele do dvacátého šestého roku věku. V uvedených případech, pokud jde o přípravu na výkon povolání nebo pracovní činnosti, spolupracuje ředitel školy s Úřadem práce České republiky – krajskou pobočkou a pobočkou pro hlavní město Prahu.“

3 Wintr, Jan. *Metody a zásady interpretace práva*. Praha: Auditorium, 2013. ISBN 978-80-87284-36-0, s. 92.

Ke stejnému závěru lze dojít i s pomocí teleologického výkladu, konkrétně zásady zohlednění účelu právního institutu.⁴ Smyslem pokračování ve vzdělávání je zajistit základní vzdělávání žákům, kterým se nepodařilo získat základní vzdělání v průběhu běžné školní docházky. U žáků, kteří již základní vzdělání získali, se předpokládá, že naplnili požadavky rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání. Jejich pokračování v základním vzdělávání se tak nepovažuje za účelné.

K závěru, že pokračovat ve vzdělávání mohou pouze žáci (s postižením nebo bez), kteří nezískali základní vzdělání, dospěla i komentářová literatura.⁵ Jiný závěr neplyne ani z důvodových zpráv ke školskému zákonu.⁶

Vzdělávání Vašeho syna Marka

V únoru 2023 jste požádali ředitelku Markovy školy, aby mu umožnila pokračovat ve vzdělávání i po skončení desátého roku docházky do základní školy speciální. Ředitelka Vaší žádosti nevyhověla s odůvodněním, že Marek pravděpodobně s koncem školního roku 2022/2023 úspěšně dokončí desátý rok vzdělávání, a získá tím základní vzdělání.⁷ V srpnu 2023 krajský úřad potvrdil zamítavé rozhodnutí ředitelky školy s odůvodněním, že Marek získal základní vzdělání, a tudíž mu zákon neumožňuje dál pokračovat.⁸ Krajský úřad to doložil Markovým vysvědčením.

Hodnocení postupu krajského úřadu

Jelikož Marek získal základní vzdělání, mám za to, že krajský úřad nemohl postupovat jinak, než potvrdit zamítavé rozhodnutí ředitelky školy.

Rozumím tomu, že v souladu se závěrem Markovy psycholožky považujete jeho pokračování v základním vzdělávání za velmi přínosné. Nicméně nelze jít proti pravidlům stanoveným ve školském zákoně. Píšete, že místní školské služby, státní správa a samospráva Marka připravily o pět let školní docházky. Bohužel ani toto nemůže být faktor, ke kterému by krajský úřad mohl přihlížet. Markovy absence a domácí vzdělávání totiž nevedly k tomu, že by propadl nebo nebyl hodnocen. Toto uvádím s vědomím, že jste neúspěšně usilovali o jeho nehodnocení ve školním roce 2020/2021. Absence tak neměly nepříznivý dopad na jeho schopnost získat základní vzdělání.

4 Tamtéž, s. 131.

5 Katzová, Pavla. *Školský zákon. Komentář*. Vydání čtvrté, doplněné a upravené. K § 55 odst. 2. Systém ASPI. Wolters Kluwer, 2009 [cit. 2024-07-08].

6 Poslanecká sněmovna PČR, vláda ČR. Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 561/2004 Sb., školský zákon. Systém ASPI. Wolters Kluwer, 12. března 2004 [cit. 2024-07-08]. Skupina poslanců PSP. Důvodová zpráva k zákonu č. 158/2006 Sb., změna školského zákona. Systém ASPI. Wolters Kluwer, 22. září 2005 [cit. 2024-07-08].

7 Rozhodnutí Mgr. A., ředitelky Základní školy, xxxxxxxxxxxxxxxx [název základní školy], příspěvkové organizace, ze dne 24. března 2023, č. j. XXXXXX, s. 2, a rozhodnutí Mgr. A., ředitelky Základní školy, xxxxxxxxxxxxxxxx [název základní školy], příspěvkové organizace, ze dne 29. června 2023, č. j. YYYY, s. 2.

8 Rozhodnutí Ing. Jiřiny Princové, vedoucí odboru školství, mládeže, tělovýchovy a sportu Krajského úřadu Libereckého kraje, ze dne 25. srpna 2023, č. j. KULK 59749/2023, s. 5 a 6.

Z přiložených podkladů jsem vyrozuměl, že snad v jiných krajích pokračování ve vzdělávání dětem s postižením umožňují i po získání základního vzdělání. O takové praxi nevím a nejsem přesvědčen o tom, že by byla v souladu se zákonem.

Vážený manželé Y., mrzí mě, že Markovo vzdělávání na základní škole mělo takový hořký konec. Uvědomuji si, že jste ve složité situaci a chcete pro svého syna to nejlepší. Nezbyvá ale než hledat jiné možnosti, jak Marka zapojit do kolektivu, například vzděláváním na střední škole v oboru praktická škola (je mi ale známo, že Marek v roce 2023 neuspěl v přijímacím řízení), využitím sociálních služeb (např. denní stacionář) nebo volnočasovými aktivitami.

S pozdravem

JUDr. Stanislav Křeček
veřejný ochránce práv
(podepsáno elektronicky)